

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№4(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 520 sahifa,
13-aprel, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Alohida ehtiyojga muhtoj bolalarga matematika darslarida integratsion yondashuvni amalga oshirish	10
Mamadjanova Ma'muraxon Kadirjanovna	
O'quvchilarda raqamli madaniyatni shakllantirishning nazariy asoslari.....	13
Boltayeva Go'zal Komilovna	
Inkluziv ta'lim sharoitida o'qituvchilarning metodik tayyorgarligini aniqlash metodologiyasi	21
D. Sh. Jo'rayeva, J. A. Jovliyev	
Bolalarda leksik-grammatik nutq kamchiliklarini bartaraf etishda kontekstli texnologiyalardan foydalanish	25
Abdullayeva Yoqutjon Qalandar qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	30
Abduvaliyeva Sabina Kurbonali qizi	
O'g'il bolalarni oilaviy munosabatlarga tayyorlashning pedagogik-psixologik asoslari.....	35
Aripov Shokirjon Olimovich, Raxmatillayeva Sug'diyona Muhammadjon qizi	
Pedagogik intuitsiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan zamonaviy metodikalar	39
Axmedov Jaloliddin Oribovich	
The Impact of AI-Generated English Learning Materials Based on Uzbek Rural Life on the Learning Motivation of Rural Students.....	42
Baxramova Malika Muzaffarovna	
Raqamli kutubxonalarda sun'iy intellekt imkoniyatlaridan foydalanish texnologiyalari va imkoniyatlari	47
Choriyeva Zarina Anvarbek qizi	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida orfografik savodxonlikni shakllantirishning nazariy-pedagogik asoslari ...	50
D. Teshaboyev, M. Sotvoldiyeva	
Oliy ta'limda tblt metodik modeli asosida baholash tizimini takomillashtirish	53
Djurayeva Nargiza Kudratillayevna	
Yangi O'zbekiston ta'lim tizimida pedagogik etikaning rivojida xorijiy mamlakatlar tajribasi.....	59
Dushayeva Nazokat Sharofiddinovna	
Uilyam Shekspir tragediyalarining o'zbek adabiyotidagi o'rni.....	62
Ergasheva Mehriyona	
Qizlarning oilaviy kompetensiyasi uchun ijodiy pedagogika: Koreya dizayn ta'limi modelini O'zbekiston kontekstiga moslash.....	65
G'ayratova Mohidil Zafar qizi	
Jismoniy tarbiya darslarida va darsdan tashqari mashg'ulotlarda umumrivojlantiruvchi mashqlardan foydalanish metodikasi	69
Maksetova Nurjamal Kuatovna	
Integrativ ta'lim muhitida bo'lajak surdopedagoglarning metodik kompetensiyalarini shakllantirish	72
Malikova Xurshida Ikramovna	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarda ko'p uchraydigan tovush talaffuzi kamchiliklari va ularni bartaraf etishda lopedik usullar.....	75
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Talabalarga an'anaviy xonandalik ijrochiligini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	78
Muxammadova Ozoda Muzrabovna	
Hayotiy sifat tushunchasini psixologik mazmuni.....	82
N. G. Pulatova	
Inklyuziv ta'lim sharoitida alohida ehtiyojlarga ega o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashning kompleks yondashuvlari	85
Nazarova Dildora Asatovna, Abdurashidova Feruza Qaxramonovna	
Inklyuziv ta'lim tizimida o'qituvchining ko'p qirrali pedagogik faoliyati va uning nazariy asoslari	89
Nazarova Dildora Asatovna, Axmedova Aziza Temurovna	

Xo'ja ahmad Yassaviy e'tiqod tarbiyasi haqida.....	93
<i>Norova Sevara Uyg'un qizi</i>	
Matritsa va uning determinanti mavzusini o'qitish orqali bo'lajak iqtisodchilarning analitik tafakkurini rivojlantirish texnologiyalari.....	97
<i>Nuriddinov Jalolxon Tursunboy o'g'li, Otaboyev Muxsinjon Muqimjonovich</i>	
Odam anatomiyasi darslarida interfaol va multimedia vositalaridan foydalanish yo'llari.....	104
<i>Nurmatov Norqobil Jo'rayevich, Qo'chqorova Moxira Dilmurod qizi, Boxodirova Nilufar Ikrom qizi</i>	
AQSh ta'lim tizimining o'ziga xos jihatlari va bugungi kundagi rivojlanishi.....	110
<i>Orishev Jamshid Bahodirovich</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida nutqiy kompetensiyalarini shakllantirishda xorijiy ta'limi tajribalari.....	116
<i>Pardayeva Gulbahor Jalg'ashovna</i>	
Kreativ ta'lim texnologiyalarining pedagogik mohiyati.....	119
<i>Sariboyev Nurali Abdunazarovich</i>	
Shaxsga yo'naltirilgan ta'limning zamonaviy pedagogik tizimdagi o'rni.....	122
<i>Siddiqov Azamat Muhammadjon o'g'li</i>	
Konstruktiv yondashuv asosida boshlang'ich sinf o'quvchilarida 4K ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi.....	126
<i>Sobirova Sarvinoz Quvondiqovna</i>	
Criteria of Scientific Activity Implementation of Physical Culture Education Students.....	133
<i>Sapayev Ruzmat Radjapovich</i>	
O'smir yoshdagi o'quvchilarning ma'naviy ehtiyojlarini shakllantirishning nazariy asoslari.....	136
<i>Tilovova Qizlarxon Ishpulat qizi</i>	
PIRLS tadqiqotida so'rovnomalarning qamrov doirasida maktab muhiti.....	141
<i>To'qliyeva Matluba Boqiyevna</i>	
Onlayn til o'rganish platformalarining esl o'quvchilarining og'zaki nutq ishonchi (speaking confidence) ga ta'siri.....	146
<i>Tojiboyeva Shohistaxon, Omonova Nargiza</i>	
Katta maktabgacha yoshdagi bolalarda dialogik nutqni rivojlantirishda kommunikativ o'yinlarning ahamiyati.....	151
<i>Toshpo'latova Sevinch O'ral qizi</i>	
Maktab o'quvchilarining jismoniy sifatlarini tarbiyalashning samarali uslublari.....	155
<i>Turdiyev Azam Xasanovich</i>	
O'quvchilarda tayanch kompetensiyalarni rivojlantirishda xalqaro baholash tizimini tatbiq etish imkoniyatlari.....	158
<i>Turobov Mamarajab Sodiq o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'limda ijodiy va mantiqiy fikrlashni rivojlantirish.....	163
<i>Umirzoqova Surayyo Xudoyberdiyevna</i>	
Talabalarda perspektiv tasvir bajarishga oid ko'nikmani shakllantirishda CAD dasturlaridan amaliy foydalanish imkoniyatlari.....	165
<i>Valiyev A'zamjon Nematovich, Toxirov Sardorbek Muzaffar o'g'li</i>	
Duduqlanishni bartaraf etishda qo'llaniladigan usullar va vositalar.....	173
<i>Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi</i>	
Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'quvchilarning yozma nutqini rivojlantirish usullari.....	176
<i>Xudoyberdiyeva Dildora Nazarjon qizi, Mambetova Lobar Mirzavali qizi</i>	
Duduqlanishga ega bolalar nutqini rivojlantirishda kompleks korreksion ishlar tizimi.....	179
<i>Xusanova Nozimaxon Zuxriddin qizi</i>	
Sirdaryo viloyatida tabiat va mehnat jarayonlarining tasviriy san'at orqali estetik va ekologik ifodasi.....	182
<i>Yorlaqova Malika Ahmad qizi</i>	
The Relevance of Artificial Intelligence in Teaching the English Language.....	186
<i>Yusupova Gulnoza Mirzoyevna</i>	
Umumta'lim maktabida boshlang'ich sinf o'quvchilarida kuzatiladigan nutq xususiyatlari.....	189
<i>Zairova Nigora</i>	

Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari	193
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Педагогические технологии совершенствования физических качеств как основы здорового образа жизни	197
<i>Журабаев Абдукарим Маматкулович</i>	
Формирование духовно-нравственной компетентности будущих учителей как педагогическая проблема	200
<i>Зокиржонova Ф. Р., Рихситиллаева Д. Р., Меликузиева Ш. А.</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	203
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Talaba yoshlarining ma'naviy madaniyatini rivojlantirishda zamonaviy yondashuvlar	205
<i>Xojametov Ajiniyaz Andriyanovich</i>	
Методика формирования познавательных интересов у младших школьников в процессе выполнения творческих заданий на уроках русского языка	207
<i>Юлдашева Тахмина Бону Гайратовна</i>	
Raqamli ta'lim texnologiyalari asosida ingliz tili darslarida boshlang'ich sinf o'quvchilarini tinglab tushunishga o'rgatish usullari	210
<i>Abdurasulova Guljaxon Nabijon qizi</i>	
Fan va tabiatshunosligi asoslari mashg'ulotlarida tajribalar orqali bolalarning kognitiv qobiliyatlarini rivojlantirish metodikasi	215
<i>Abdusamatova Nargiza Jamolidinovna, Xudayberganova Muqaddam Abdurashitovna</i>	
Bakteriofaglar tuzilishi va turlari (T-faglar) va ularning mikrobiekotizimdagi o'rni mavzusini o'qitish metodikasi	222
<i>Abdunazarova Zulayxo Sharifqulovna, Xo'janazarov O'ktam Eshtemirovich, Samikova Sevinch Toshtemir qizi</i>	
Bulung'ur doston ijrochiligining musiqiy xususiyatlari va ularni ta'lim jarayonida o'rgatishning pedagogik asoslari	227
<i>Babajanov Baxodir Allaberganovich</i>	
Activation of Students' Learning Activities Using Didactic Games	230
<i>Daminova Munajat Abduvohobovna</i>	
Bolalar ensiklopediyasi vositasida tarbiyalanuvchilarning atrof-olam haqidagi tasavvurlarini shakllantirishning metodik shart-sharoitlari	234
<i>Davlatova Guljaxon Kamoliddin qizi</i>	
Innovatsion yondashuv asosida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish	241
<i>Esanova Ro'shana Qurbonazarovna</i>	
Kreativ tafakkurning texnik muammolarni samarali hal qilishdagi o'rni va ahamiyati	248
<i>Imanov Baxtiyor Berdiyevich</i>	
Adabiyot va teatr san'ati vositasida maktabgacha yoshdagi bolalarda ijobiy xulq-motivlarni shakllantirishda faollik markazlarining didaktik imkoniyatlari	253
<i>Inomova Dilnavoz Muzafar qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalari pedagog xodimlari mehnatini huquqiy tartibga solishning xususiyatlari	258
<i>Matekeyeva Bibinaz Mirjan qizi</i>	
Badiiy-estetik qadriyatlar va ularning o'ziga xosliklari	264
<i>Ostonova Gulrux Shuxrat qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilariga sharq allomalarining kitobxonlikka munosabatini tarixiy yondashuv asosida o'rgatishning ijtimoiy-tarixiy, zamonaviy va pedagogik xususiyatlari	268
<i>Parpibayeva Zulayho Rahimjon qizi</i>	
Al-Xorazmiyning ilmiy merosi vositasida talabalarda analitik tafakkurni rivojlantirishning metodologik asoslari	272
<i>Qaxxorova Shaxnoza Abduvasit qizi</i>	
Musiqiy-badiiy did tarbiyasining ilmiy nazariy asoslari	276
<i>Rayimova Gavhar Karim qizi</i>	

Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy-muloqot kompetensiyasini rivojlantirishda interfaol metodlardan foydalanish.....	279
<i>To'laboyeva Iqbolxon Olimjanovna</i>	
Malakaviy amaliyot orqali bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy kompetentligini rivojlantiruvchi texnologiyalari....	282
<i>Tohirjonova Hulkaroy Baxodir qizi</i>	
Bolalar musiqa va san'at maktabi o'quvchilariga chang cholg'usida Shashmaqom kuylarini o'rgatishning pedagogik yondashuvlari.....	288
<i>Toshpo'lotova Zulxumor Davlatboy qizi</i>	
Talabalarda axborot madaniyatini shakllantirishning xususiyatlari	292
<i>Usmonov Sh. F.</i>	
The Formation of Human Capital In Education: A Pedagogical and Economic Analysis	297
<i>Uzoqova Shohida Mirzamurod qizi</i>	
“Птицы во рту” Саманты Швоблин: каннибализм нежности и зооморфный код магического реализма	302
<i>Каримов Зиёахмад Алишер угли</i>	
Формирование профессиональных качеств будущих учителей через активизацию учебной деятельности студентов с использованием дидактических игр в педагогических вузах.....	307
<i>Расулова Исмигуль, Якубова Зухра</i>	
Bolalar adabiyotini rivojlantirishda innovatsion yondashuv	311
<i>Mirzayeva Nigora Bozorovna</i>	
Issues of Developing Communicative Competence in Future Teachers from the Point of View of an Andragogical Approach.....	314
<i>Nishanova Mastura Khafizovna</i>	
Raqamli va innovatsion ta'lim texnologiyalari vositasida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida adabiy kompetensiyalarni rivojlantirish modeli.....	317
<i>Islomova Xafiza Azamatovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning testologik kompetentligini rivojlantirish muammosining ilmiy-nazariy asoslari	324
<i>Nuraliyev Islom Saidaliyevich</i>	
Концепт глаза в русской и узбекской лингвокультуре.....	328
<i>Кодирова Дилдора Абдуназар кизи, Асанов Руслан Арсенович</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutq kompetensiyasini rivojlantirishda STEAM texnologiyasi asosida mashq tizimini takomillashtirish.....	334
<i>Eshonova Dilnoza Abrorovna</i>	
Boshlang'ich maktabda tabiiy fanlarni o'qitishning integratsiyalashgan dars shakllari va zamonaviy vositalari	337
<i>Bekmetova Shoxida Qodirberdiyevna, Nishonxo'jayeva E'zoza Nig'mon qizi</i>	
Zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasiga qo'yiladigan talablar.....	342
<i>Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li</i>	
Zoologiya darslarida “Qushlar sinfi” mavzusini o'qitishning didaktik tamoyillari va metodik imkoniyatlari....	347
<i>Xaqberdiyeva Shoirra Tursunaliyevna, Norboyeva Naima Begali qizi</i>	
O'quv tayyorlov guruhi gandbolchilarida mashg'ulot yuklamalarini rivojlantirish samaradorligi	352
<i>Shermuxeimedova N.N., Saylavova Aida Alisher qizi</i>	
Ikkinchi tartibli differensial tenglamalar uchun lokal chegaraviy masalalar: nazariya va tatbiqlari.....	356
<i>Musurmanova Nilufar Allamurat qizi</i>	
“Boychechak” qo'shig'ida ajdodlar turmush tarzi motivlari.....	360
<i>S. Matchanov, U. F. Xabibullayev</i>	
Фразеологизмы русского языка как зеркало национальной картины мира: лингвокультурологи-ческий анализ и методика преподавания в современной школе	365
<i>Мустанов Убайдулло Зулпанович</i>	
Oliy ta'limda udl yondashuvi asosida inklyuziv ta'lim samaradorligini oshirish.....	369
<i>Yunusova Xusnora Shuxrat qizi</i>	

Art-pedagogik vositalar asosida talabalarning kasbiy mobilligini rivojlantirish.....	372
<i>Usmonova Qumriniso Saydaliyevna</i>	
Boshlang'ich ta'limda didaktik o'yinlarning klassifikatsiyasi, pedagogik funksiyalari va raqamli ta'lim muhiti sharoitida integratsiyalashuvi.....	375
<i>Ortiqboeva Zumradxon Xasanboy qizi</i>	
Ta'lim jarayonida gamifikatsiya texnologiyasining qo'llanilishi.....	378
<i>Abdufatayev Sherjaxon Abduazimovich, Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li</i>	
Interaktiv o'yinlar asosida dasturlashni o'qitish: "Kod bo'lagini top" o'yinining pedagogik samaradorligi	381
<i>Xudayberganov Yashin Komilovich, Xonto'rayev Ibroxim Abdikamol o'g'li</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari	385
<i>Temirova Shoxsanam Komilovna</i>	
Kreativ kompetensiyani rivojlantirishda akademik muhit va shaxslararo munosabatlarning psixologik mexanizmlari	389
<i>Abdurazzaqov Shuxratbek Zafarjon o'g'li</i>	
Talaba yoshlarda ma'naviy-axloqiy fazilatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari	392
<i>Fayziyeva Muqaddas Akbar qizi</i>	
STEAM ta'lim texnologiyasining mohiyati va uni boshlang'ich ta'limda qo'llash imkoniyatlari	397
<i>Abrorxonova Kamola Abrorxon qizi, Kamoljonova Iroda Niyazjon qizi</i>	
Zamonaviy yoshlar dunyoqarashining ijtimoiy-psixologik xususiyatlari	400
<i>Abdullayeva Nilufar Sadikjanovna</i>	
An'anaviy xonandalik ijrochiligida ovoz tarbiyasining shakl, usul va metodlari	403
<i>Abdusalomova Iroda Xabibulloyevna</i>	
Tibbiyot talabalari orasida kasbiy motivatsiyaning psixologik omillari	407
<i>Abduxamidov Abbas Muhiddin o'g'li, Rajabov Temurbek Baxtiyor o'g'li, Boboyeva Maxsuda Ataxanovna</i>	
Metakognitiv yondashuv asosida talabalar irodaviy sifatlarini rivojlantirishning kognitiv va psixologik asoslari	410
<i>Axatov Yo'ldoshjon Hamzayevich</i>	
A Model for Developing Transversal-Methodological Competencies in Future Educators.....	415
<i>Ergasheva Barno Ziyavitdin kizi</i>	
Historical Development of Project-Based Learning in Language Teaching.....	419
<i>Fayziyeva Ozoda Erkin Kizi</i>	
Axloq shakllanishining psixologik xususiyatlari: shaxs rivojlanishida ichki nazorat va motivatsiya mexanizmlari	423
<i>Ibaydayeva Munisa Aybek qizi</i>	
Neyropedagogik texnologiyalar asosida emotsional kompetentlikni rivojlantirishning innovatsion didaktik modeli.....	427
<i>Mirzaraxmonova Shaxnoza Mirzaaxmadovna</i>	
O'zbekistonda maktabgacha ta'limga xorijiy tajribalarni integratsiya qilish: Yaponiya davlati misolida	432
<i>Narimanova Saida Narimon qizi</i>	
Ijtimoiy tarmoqlarda yolg'on ma'lumotlar tarqalishining psixologik va ijtimoiy mexanizmlari hamda unga qarshi kurashish muammolari	436
<i>Nurmatov A. N.</i>	
Metodik savodxonlikni rivojlantirishning pedagogik va metodologik jihatlari (Biologiya fani misolida)	439
<i>Rahimova Mahliyo Akramovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining yosh xususiyatlari va ularning matematik tafakkurini rivojlantirish imkoniyatlari.....	444
<i>Shabatova Rabig'a Janasbay qizi, Muxitdinova Nodira Mamalatifovna</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida talabalar ommaviy sportini rivojlantirishning pedagogik tizimini takomillashtirish konsepsiyasi.....	448
<i>Ummatov Nozim Raimjonovich</i>	
O'quv jarayonida differensial topshiriqlarning o'rni va ularning ahamiyati.....	453
<i>Xoldarova Irodaxon Valijonovna, Xakimova Ma'mura Davlatjon qizi</i>	

Biologiya ta'limida zamonaviy innovatsion texnologiyalarning o'rni	457
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna</i>	
Genetika mavzularini o'qitishda tahliliy faoliyatni tashkil etish metodlari, vositalari va shakllari.....	461
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Dosov Rustam Alisherovich</i>	
Hayvonlarning xilma- xilligi mazvusini o'qitishda multimedia, 3D format modellari va virtual loyabatoriya asosida o'qitish metodikasi	466
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Murodullayeva Sarvinoz O'tkirbek qizi</i>	
Tog'ayli baliqlar mavzusini o'qitishning didaktik tamoyillari, pedagogik shart-sharoitlari va metodik yondashuvlari.....	473
<i>Xaqberdiyeva Shoira Tursunaliyevna, Qodirova Nurshoda Olim qizi</i>	
A Comparative Analysis of Lexical Transformations in Abdulla Qahhor's Prose "Tolka"	478
<i>Kasimova Nafisa Farhodovna, Safarova Maftuna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilari tarbiyasida ota-onalar bilan hamkorlikni tashkil etish metodikasi	482
<i>Fayziyeva Madinabonu Sohibjon qizi</i>	
Gnosiologik yondashuv asosida mustaqil ta'lim jarayonini loyihalash.....	485
<i>Xidirova Dildora Zayniddinovna</i>	
Nemis tilini o'qitishda sun'iy intellekt asosidagi ta'lim vositalari.....	491
<i>Xudoyberdiyeva Zumrat Xudayberdiyevna</i>	
Kasbiy nutqda til me'yorlariga rioya qilish muammolari.....	495
<i>Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna</i>	
Teatr texnologiyalarini maktabgacha ta'limga integratsiya qilishning pedagogik shartlari.....	498
<i>Abdullayeva Aziza Abdurazzoq qizi, Salimova Dilmira Farxodovna</i>	
Теоретические и практические аспекты развития одарённых студентов	502
<i>Байбаева Мухайё Худойбергеновна, Зайниддинова Хилола Абдулвахоб кизи</i>	
Организация проектной деятельности во внеурочной работе по математике при изучении темы "дроби" в начальных классах	508
<i>Бахытбаева Шахнозбану Махмуд кызы, Садыкова Альбина Венеровна</i>	
Традиционные методы развития навыка говорения в обучении иностранному языку	511
<i>Давронбекова Фарангис Давроновна</i>	
Описание скоростных качеств футболистов	517
<i>Мадаминов Орибджан Нишанбаевич</i>	

ZAMONAVIY TA'LIM SHAROITIDA BO'LAJAK TARBIYA FANI O'QITUVCHILARINING DEONTOLOGIK KOMPETENSIYASIGA QO'YILADIGAN TALABLAR

Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li

Nizomiy nomidagi O'zbekiston milliy pedagogika universiteti
"Pedagogika" kafedrasida pedagogika fanlari bo'yicha
falsafa doktori (PhD), dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasiga qo'yiladigan talablar tahlil qilinadi. Pedagogning kasbiy faoliyati samaradorligi uning deontologik bilimlari, axloqiy mas'uliyati, pedagogik etika me'yorlariga amal qilishi hamda refleksiv va kommunikativ faoliyati bilan belgilanadi. Shuningdek, xalqaro tashkilotlar, jumladan UNESCO, OECD, UNICEF va ILO tomonidan ilgari surilgan etik va kasbiy tamoyillar deontologik kompetensiyaning metodologik asosi sifatida yoritilgan. Maqolada bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining deontologik kompetensiyasini rivojlantirish yo'nalishlari asoslab berilib, tadqiqot natijalari pedagoglarning kasbiy tayyorligini takomillashtirish hamda ta'lim-tarbiya jarayonida axloqiy qadriyatlarni mustahkamlash zarurligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: deontologik kompetensiya, tarbiya fani, bo'lajak o'qituvchi, pedagogik etika, kasbiy mas'uliyat, ta'lim transformatsiyasi, axloqiy qadriyatlar, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, refleksiv faoliyat, pedagogik madaniyat, xalqaro tashkilotlar, kompetensiyaviy yondashuv.

Abstract: This article analyzes the requirements for the deontological competence of future "Moral Education" teachers in the context of modern education. The effectiveness of a teacher's professional activity is determined by their deontological knowledge, moral responsibility, adherence to pedagogical ethics, as well as their reflective and communicative practices. In addition, the article highlights the role of ethical and professional principles promoted by international organizations such as UNESCO, OECD, UNICEF and ILO as a methodological foundation for deontological competence. The article substantiates the directions for developing the deontological competence of future "Moral Education" teachers, and the findings indicate the need to improve teachers' professional training and strengthen moral values in the educational process.

Key words: deontological competence, moral education, future teacher, pedagogical ethics, professional responsibility, educational transformation, moral values, student-centered approach, reflective practice, pedagogical culture, international organizations, competency-based approach.

Аннотация: В данной статье анализируются требования к деонтологической компетентности будущих учителей предмета "Воспитание" в условиях современного образования. Эффективность профессиональной деятельности педагога определяется уровнем его деонтологических знаний, нравственной ответственности, соблюдением норм педагогической этики, а также рефлексивной и коммуникативной активностью. Кроме того, в статье освещается роль этических и профессиональных принципов, выдвигаемых международными организациями, такими как UNESCO, OECD, UNICEF и ILO, как методологической основы деонтологической компетентности. В статье обоснованы направления развития деонтологической компетентности будущих учителей предмета "Воспитание", а результаты исследования свидетельствуют о необходимости совершенствования профессиональной подготовки педагогов и укрепления нравственных ценностей в образовательном процессе.

Ключевые слова: деонтологическая компетентность, предмет "Воспитание", будущий учитель, педагогическая этика, профессиональная ответственность, трансформация образования, нравственные ценности, личностно-ориентированный подход, рефлексивная деятельность, педагогическая культура, международные организации, компетентностный подход.

KIRISH

Respublikamizning umumta'lim maktablarida "Tarbiya" fani 2020-yildan boshlab joriy etilib, o'quvchilarda yuksak ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirishga yo'naltirilgan integrativ o'quv predmeti sifatida qaraladi. Mazkur fan avval o'qitilgan "Odobnoma", "Vatan tuyg'usi", "Milliy istiqlol g'oyasi", "Ma'naviyat asoslari" hamda "Dunyo dinlari tarixi" kabi fanlarni yagona tizimga birlashtirgan holda, barkamol shaxsni tarbiyalashni asosiy maqsad qilib belgilaydi.^[2]

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Tarbiya fanining mazmun-mohiyati o'quvchilarda milliy va umuminsoniy qadriyatlarga hurmat, vatanparvarlik tuyg'usi, ijtimoiy mas'uliyat va axloqiy me'yorlarga rioya etish ko'nikmalarini shakllantirishga qaratilgan. Shu bilan birga, fan oila, ta'lim muassasasi va jamiyat hamkorligida shaxs tarbiyasini tashkil etishga asoslanadi. Ushbu yondashuv xalqaro ta'lim tizimlarida ham keng qo'llanilib, shaxsni kompleks rivojlantirishga xizmat qiluvchi muhim pedagogik omil sifatida qaraladi.

Mazkur fan O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining tegishli qarorlari asosida bosqichma-bosqich ta'lim tizimiga joriy etilgan bo'lib, uning o'qitilishi izchillik, tizimlilik hamda o'quvchilarning yosh va psixologik xususiyatlarini hisobga olish tamoyillariga tayanadi. Shuningdek, fan doirasida o'quvchilarda mustaqil fikrlash, o'z xatti-harakatlariga nisbatan mas'uliyat bilan yondashish hamda jamiyatda munosib o'rin egallashga xizmat qiluvchi ijtimoiy ko'nikmalarni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi^[3].

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning "Yangi O'zbekiston strategiyasi"¹ nomli asarida ta'kidlanganidek, eng katta boylik - bu aql-zakovat va ilm, eng katta meros - bu yaxshi tarbiya, eng katta qashshoqlik - bu bilimsizlikdir. Mazkur g'oya jamiyat taraqqiyotida ta'lim va tarbiyaning ustuvor ahamiyat kasb etishini yana bir bor tasdiqlaydi.

Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ta'lim tizimida yosh avlodni nafaqat bilimli, balki yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarga ega, ijtimoiy mas'uliyatni chuqur anglaydigan shaxs sifatida tarbiyalash muhim vazifalardan biri sifatida namoyon bo'ladi. Ayniqsa, bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining kasbiy faoliyatida deontologik kompetensiyaning shakllanishi ushbu jarayonning samaradorligini ta'minlovchi asosiy omillardan biri hisoblanadi. Zero, pedagogning kasbiy burchi, axloqiy mas'uliyati, shaxsiy namunaliligi hamda o'quvchilarga nisbatan adolatli va insonparvar munosabati ta'lim-tarbiya jarayonining mazmuni va natijasiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Shu bois, zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarning deontologik kompetensiyasini shakllantirish va rivojlantirish masalasi dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida alohida e'tiborni talab etadi. Chex olimi Y.A.Komenskiy o'qituvchining maqomi va uning mavqei uning kasbiy burchlari va xatti-harakatlarini belgilaydi, deb hisobladi. Y.A.Komenskiy o'zining "Buyuk didaktika" nomli mumtoz asarida o'qituvchi va har qanday bilimdon shaxs shaxsiyatining asosini tashkil etuvchi asosiy fazilatlar: odob-axloq, ezgulik, bilimlilik, taqvodorlik va dindorlikni ajratib ko'rsatgan^[6].

Ta'lim tizimida amalga oshirilayotgan zamonaviy transformatsion jarayonlar sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining qanday kompetensiya va ko'nikmalarga ega bo'lishi dolzarb ilmiy-pedagogik masalalardan biri hisoblanadi. Zamonaviy tarbiya fani o'qituvchisi faqat bilim beruvchi shaxs emas, balki o'quvchilarni ma'naviy-axloqiy jihatdan kamol toptiruvchi mentor, tarbiyaviy jarayonni tashkil etuvchi etakchi, innovatsion yondashuvlarni amaliyotga joriy qiluvchi pedagog hamda shaxs bilan samarali ishlay oladigan lider sifatida namoyon bo'ladi.

U o'z kasbiy faoliyati davomida bilimlarini muntazam ravishda yangilab borishi, pedagogik, psixologik va raqamli ko'nikmalarni uyg'unlashtira olishi, o'quvchilar va hamkasblar bilan samarali muloqot o'rnatishi, ta'lim-tarbiya jarayonida ijodkorlik va innovatsion yondashuvlarni qo'llashi, shuningdek, o'z faoliyatini refleksiv tahlil qilish orqali uzluksiz rivojlanishga intilishi zarur.

Zamonaviy bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisi quyidagi asosiy ko'nikma va qobiliyatlarga ega bo'lishi lozim:

- pedagogik va tarbiyaviy ko'nikmalar;
- kommunikativ va interpersonal qobiliyatlari;
- tarbiyaviy jarayonni ilmiy asosda tashkil etish qobiliyati;
- refleksiv faoliyat yuritish ko'nikmalari;
- kasbiy bilimlarni zamonaviy yondashuvlar asosida boyitish;
- innovatsion va ijodiy yondashuv;
- etik va deontologik me'yorlarga amal qilish.

1 Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. –T.; "O'zbekiston", 2021.–457 b.

Shu bilan birga, bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisi metodologik savodxonlik, tarbiyaviy jarayonni tahlil qilish va loyihalash, innovatsion tafakkur, kasbiy muloqot madaniyati hamda shaxsga yo'naltirilgan pedagogik yondashuvlarni amalga oshirish ko'nikmalariga ham ega bo'lishi lozim.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Zamonaviy ta'lim sharoitida tarbiya fani o'qituvchisi didaktik, metodik, kommunikativ, axborot-kommunikatsion, tarbiyaviy-psixologik, texnologik hamda raqamli xavfsizlikka oid kompetensiyalarni kompleks ravishda egallashi zarur. Bunday kompetensiyalar tizimi ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarda yuksak ma'naviy-axloqiy sifatlarni shakllantirish hamda milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida barkamol shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tarbiya fani doirasida o'quvchilarda shakllanadigan ijtimoiy, axloqiy va fuqarolik kompetensiyalari bosqichma-bosqich rivojlanib boradi (1-rasm). Ushbu kompetensiyalar tizimi o'z navbatida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining deontologik kompetensiyasiga bevosita bog'liq bo'lib, pedagogning kasbiy burchi, axloqiy mas'uliyati hamda shaxsiy namunaliligi orqali ta'lim-tarbiya jarayonida samarali shakllantiriladi.

Zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasini shakllantirishda xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan etik va kasbiy tamoyillar muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Jumladan, UNESCO, OECD, UNICEF hamda ILO tomonidan ilgari surilgan yondashuvlar pedagog faoliyatida adolat, insonparvarlik, kasbiy mas'uliyat, tenglik va innovatsion rivojlanishga ochiqlik kabi muhim qadriyatlarni shakllantirishga xizmat qiladi.

1-rasm: Tarbiya fani jarayonida o'quvchilarda shakllanadigan kompetensiyalar

Shu o'rinda ta'kidlash joizki, mazkur xalqaro tashkilotlar tomonidan "deontologik kompetensiya" tushunchasi bevosita termin sifatida qo'llanilmasa-da, ular tomonidan ishlab chiqilgan etik va kasbiy tamoyillar mazkur kompetensiyaning nazariy va metodologik asoslarini tashkil etuvchi muhim konseptual yondashuvlarni o'zida mujassam etadi.

Xususan, OECD tomonidan ishlab chiqilgan yondashuvlar ta'lim sifatini oshirish, baholash va o'qitishda shaffoflik hamda samaradorlikni ta'minlash, barcha ta'lim oluvchilar uchun teng imkoniyatlar yaratish va pedagogning jamiyat oldidagi mas'uliyatini kuchaytirishga qaratilgan. Bu jihatlar pedagogning kasbiy faoliyatida mas'uliyat va hisobdorlikni ta'minlovchi muhim omillar sifatida namoyon bo'ladi.

UNESCO tomonidan ilgari surilgan tamoyillar esa pedagog faoliyatida insonparvarlik, tenglik va inklyuzivlik prinsiplariga amal qilishni ustuvor vazifa sifatida belgilaydi. Har bir o'quvchining shaxsini hurmat qilish, uning ta'lim olish huquqini ta'minlash hamda madaniy xilma-xillikka bag'rikenglik bilan yondashish bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining muhim deontologik majburiyatlari sifatida qaraladi.

ILO tomonidan ishlab chiqilgan tamoyillar pedagogning kasbiy huquqlari va majburiyatlarini tartibga solish bilan birga, uning faoliyatida adolat, xolislik va mas'uliyat prinsiplariga amal qilish zarurligini belgilaydi. Bu esa pedagogning kasbiy faoliyatini samarali tashkil etishda muhim institutsional asos bo'lib xizmat qiladi.

Shuningdek, UNICEF tomonidan ilgari surilgan yondashuvlar bolalar manfaatlarini ustuvor qo'yish, ularning huquqlarini himoya qilish hamda xavfsiz va qo'llab-quvvatlovchi ta'lim muhitini yaratishga qaratilgan bo'lib, bu jihatlarda ham bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining deontologik kompetensiyasining muhim tarkibiy qismlaridan biri sifatida namoyon bo'ladi.

Umuman olganda, xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan etik va kasbiy tamoyillar bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasini shakllantirishda bevosita emas, balki bilvosita metodologik asos sifatida xizmat qiladi hamda pedagog faoliyatini zamonaviy ta'lim talablari asosida tashkil etishga imkon yaratadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Zamonaviy ta'lim sharoitida bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasini shakllantirish dolzarb ilmiy-pedagogik muammo sifatida namoyon bo'lmoqda. Ta'lim tizimida yuz berayotgan transformatsion jarayonlar pedagogdan nafaqat yuqori darajadagi kasbiy bilim va ko'nikmalarni, balki yuksak axloqiy mas'uliyat, kasbiy burchga sodiqlik hamda pedagogik etik me'yorlarga qat'iy amal qilishni talab etadi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, bo'lajak tarbiya fani o'qituvchisining deontologik kompetensiyasi uning kasbiy faoliyatida adolat, insonparvarlik, mas'uliyat, pedagogik madaniyat va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni namoyon etishda muhim omil hisoblanadi. Ushbu kompetensiya o'qituvchining ta'lim-tarbiya jarayonini samarali tashkil etish, o'quvchilar bilan sog'lom pedagogik munosabatlarni yo'lga qo'yish hamda ijtimoiy ahamiyatga ega natijalarga erishishda muhim o'rin tutadi.

Shuningdek, xalqaro tashkilotlar tomonidan ishlab chiqilgan etik va kasbiy tamoyillar bo'lajak pedagoglarning deontologik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu tamoyillar pedagogik faoliyatni zamonaviy talablar asosida tashkil etish, ta'lim sifatini oshirish hamda shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni ta'minlash imkonini beradi.

Umuman olganda, bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarining deontologik kompetensiyasini shakllantirish ta'lim-tarbiya jarayonining samaradorligini oshirish, o'quvchilarda yuksak ma'naviy-axloqiy fazilatlarni rivojlantirish hamda jamiyatda ijtimoiy mas'uliyatli shaxsni tarbiyalashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, mazkur kompetensiyani rivojlantirishga yo'naltirilgan ilmiy-metodik yondashuvlarni ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish zamonaviy pedagogik tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

Yuqoridagi xulosalardan kelib chiqib, quyidagi amaliy tavsiyalarni ilgari surish maqsadga muvofiq:

1. Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini tayyorlash jarayonida deontologik kompetensiyani shakllantirishga yo'naltirilgan maxsus o'quv modullari va kurslarni joriy etish zarur.
2. Pedagogika oliy ta'lim muassasalarida tarbiya faniga oid darslarda pedagogik etika, kasbiy burch va mas'uliyatga oid mavzularni integratsiyalash orqali amaliy mashg'ulotlar ulushini oshirish lozim.
3. Ta'lim jarayonida xalqaro tashkilotlar tomonidan ilgari surilgan etik tamoyillarni milliy qadriyatlar bilan uyg'unlashtirgan holda o'qitish metodikasini ishlab chiqish tavsiya etiladi.
4. Bo'lajak o'qituvchilarda refleksiv yondashuvni rivojlantirish maqsadida ularning pedagogik faoliyatini tahlil qilishga yo'naltirilgan portfolio, self-assessment va mentoring tizimlarini keng joriy etish maqsadga muvofiq.
5. Tarbiya fanini o'qitishda innovatsion pedagogik texnologiyalar, interaktiv metodlar va raqamli vositalardan foydalanishni kengaytirish orqali o'quvchilarda axloqiy va ijtimoiy kompetensiyalarni samarali shakllantirish lozim.
6. Pedagoglarning kasbiy faoliyatida etik me'yorlarga amal qilishini ta'minlash maqsadida monitoring va baholash tizimini takomillashtirish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston strategiyasi. – Toshkent: O'zbekiston, 2021. – 464 b.
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2020-yil 6-iyuldagi Umumiy o'rta ta'lim muassasalarida "Tarbiya" fanini bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish chora-tadbirlari to'g'risidagi 422-son Qarori. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 07.07.2020 y., 09/20/422/1033-son.

3. Uzluksiz ma'naviy tarbiya Konsepsiyasi. // O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 31-dekabrdaqi "Uzluksiz ma'naviy tarbiya konsepsiyasini tasdiqlash va uni amalga oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 1059-son Qarori. //Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 03.01.2020 y., 09/20/1059/4265-son.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 27-fevraldagi "Pedagogik ta'lim sohasini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4623-sonli Qarori. // Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi, 28.02.2020 y., 07/20/4623/0220-son.
5. Anvar, V. (2024). Development of deontological competence of future education teachers. American journal of multi-disciplinary bulletin, 2(4), 76-80.
6. Abdusattor o'g'li, V. A. (2025). Study of the development of deontological competence of future education teachers in pedagogical-psychological literature. Fars International Journal of Education, Social Science & Humanities., 13(5), 639-644
7. Коменский Я.А. Избранные педагогические сочинения. - Т. 1. - М. : Педагогика, 1982.— 656 с.
8. UNESCO. Teacher Policy Development Guide. – Paris: UNESCO Publishing, 2015. – 134 p.
9. OECD. Teachers and School Leaders as Lifelong Learners. – Paris: OECD Publishing, 2019. – 124 p.
10. OECD. Teachers' Professional Learning Study (TPLS): Conceptual Framework. – Paris: OECD, 2020.
11. ILO / UNESCO. Recommendation concerning the Status of Teachers. – Geneva: ILO, Paris: UNESCO, 1966.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №4(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.